

Když v Československu vládl reálný socialismus, naši železniční modeláři se museli víceméně spoléhat pouze na dodávky monopolních výrobců z Německé demokratické republiky. Do modelářských obchodů jsme chodili kupovat doplňky, které tehdy nesly docela jiná jména, než jaká jim měla náležet. Žel, doba si toho žádala.

Výrobce z dnešního pojednání není pro modeláře bezpochyby ničím neznámým. Velkou neznámou však může být jeho letitá a nikoli nezajímavá historie. Nuže, nebojme se cesty za poznáním, oprašme pomyslnou kroniku a vraťme se v čase o více než 130 let zpět. Za poskytnutí článku děkuji Robertovi Pavelkovi.

V dnešním představování tradičního výrobce příslušenství modelové železnice musíme zabrousit až do 19. století. Psal se rok 1885 a v Marienbergu (okres Hüttergrund) jistý **Heinrich Auhagen** začal vyrábět papírovou lepenku pro rozličné účely. Když se chystala firma pomalu oslavit čtvrtstoletí své existence, zakladatel nečekaně zemřel (1919) a do čela podniku se postavil jeho syn Rudolf.

Rozvoj podniku přibrzdila II. světová válka. V roce 1946 se z fronty vrátil zástupce už třetí generace Auhagenů, Rudolf junior, vyučený grafik a malíř. Po boku svého otce začali rozšiřovat výrobní záběr podniku, pokračovala výroba lepenky, ovšem už v dokonalejším provedení, dále přibyla produkce obalových kartónů, víček na sklenice od džemů a rovněž vánočních ozdob.

Je poněkud sporné, co bylo skutečným impulsem k tomu, aby rodinný podnik Auhagenů sáhl po výrobě budov pro modelovou železnici. Pragmatičtější vysvětlení říká, že tu byla inspirace nejen ve světě, ale i v domácí budoucí konkurenci, například ve firmě TeMos. Romantičtější verze uvádí, že prazákadem byla miniaturní hora Erzgebirge, kterou si u Auhagenů udělali na Vánoce v roce 1951. V následujícím roce už se na trhu objevují první modely, kdy tradiční materiál podniku, tedy papírovou lepenku, doplňovaly dřevěné díly.

Rozvoj správným směrem

Rodinné jméno se do povědomí veřejnosti dostává až v roce 1958, tehdy je zaregistrována firma **H. Auhagen KG** (na počest Heinricha Auhagena) a sortiment se nadále rozvíjí. Jak bohatý je, to dokazuje velice zajímavý a originální materiál – účetní podniku Gottfried Reichel byl amatérským filmařem a natočil krátký film kamerou ve formátu 8 mm. V té době byl tento počín považován za něco naprosto výjimečného, šlo vlastně o prehistorické promo.

Protože bylo nutné zlepšovat modely a zvyšovat detaily, vybudoval H. Auhagen KG v roce 1965 vlastní nástrojárnu, pro níž pořídil vstřikovací stroje na výrobu plastových dílů. Tak mohly vznikat komínky, okna, střešní pásy a další doplňky budov. Jak běžel čas a technické možnosti byly stále bohatší, začal H. Auhagen KG směřovat ke specializaci. V letech 1970–71 byla zastavena výroba lepenky, následovala pečlivá a především rozsáhlá rekonstrukce, jejímž účelem byl přechod na „výlučně plastový design“, což byl ostatně trend tehdejší doby.

Znárodnění bylo nevyhnutelné

Druhá a vskutku důkladná vlna znárodnění soukromých podniků v NDR proběhla na počátku roku 1972. Postihla též H. Auhagen KG a zestátnění znamenalo i změnu názvu – nyní nesl podnik jméno **VEB Modellspielwaren Marienberg-Hüttergrund**. Ten se stal součástí sdružení Kombinat Holzspielwaren VERO Olbernhau (VERO znamenalo zkratku z **V**ereinigte **O**lbernhauer **S**pielwaren**b**etriebe, do češtiny volně přeloženo jako Spojené olbernhauské hračkářské závody). Na rozdíl třeba od někdejší firmy TT Zeuke, která i po znárodnění prodávala modely pod původní značkou (i když jen do západních států), běžela nynější produkce buď pod značkou VERO, nebo Mamos-Bausätze (MaMos = **M**arienberg **M**odell**s**piel**w**aren). Dalším postiženým podnikem byl někdejší výrobce příslušenství Karl Scheffler KG, z nějž byl vytvořen VEB Modellbahnzubehör Marienberg, čímž do nabídky přibýly trávnaté koberce, stromy a železniční přejezdy.

Další administrativní úprava přišla v roce 1980. Podnik byl plně zařazen pod VEB VERO Olbernhau a jeho nový titul zněl VEB VERO Werk 5, Marienberg-Hüttergrund. To ale nebyla poslední úprava existenčních poměrů. Ještě před koncem roku 1980 se tento subjekt stal součástí podniku Kombinat Spielwaren Sonneberg. V té době se

jednalo o jeden z největších podniků v NDR, vždyť měl ve dvaceti regionech země 82 výrobních závodů a čtrnáct skladů a zaměstnáno tu bylo 3 600 pracovníků.

Těžiště výrobního programu pro modelovou železnici tvořily plastové stavebnice. Zajímavostí je, jak se jednotlivé produkty prolínaly s ostatními začleněnými podniky. Třeba na krabicích VERO se objevil motiv, který dříve používal podnik OWO, rovněž vyrábějící budovy k modelové železnici. VERO zásobovalo všechny tři velikosti, ale na trh dodávalo i další produkty, mezi něž patřily také výrobky ze dřeva či modulové řady VERO SCOLA či VERO ELEMENTAR. Na rozdíl od již představené firmy TeMos vsadili ve VEB VERO výhradně na plast, další materiály či ruční práce už se nepoužívaly.

Privatizace

Bouřlivé události na konci 80. let se pochopitelně promítly i do existence tohoto obřího podniku. K privatizaci VEB VERO Olbernhau došlo v roce 1990 a následně se změnil název podniku na Sonni Holzspielwaren VERO GmbH, ovšem průvodním jevem bylo prudké snížení výroby a propouštění. Kapacita klesla o více než 50 % a v roce 1993 se výroba zcela zastavila.

Ovšem my hovoříme o podniku Auhagen – ten zprivatizoval původní majitel Rudolf Auhagen junior a společně se 13 pracovníky pokračoval ve výrobě domečků a železničních objektů. Vysoký věk a zdravotní problémy ho však 29. června 1993 vedly k předání žezla na již čtvrtou generaci rodiny, konkrétně na dceru Ute Hofmann-Auhagen. Tím spatřila světlo světa firma Auhagen GmbH Modellspielwaren und Verpackungsmittel, jejíž vlastnictví bezvýhradně spadalo do rodiny Auhagen. Rudolf junior, jedna z nejvýraznějších tváří tohoto podniku, zemřel ve středu dne 19. dubna 1995.

Nabírání dechu

Složitými křivkami se posouval kupředu i privatizovaný subjekt VERO. V roce 1996 už nesl opět jiný název: VERO-Modelleisenbahzubehör-Produktion. Právě tehdy Auhagen GmbH převzal jeho aktivity a přesunul výrobu z Olbernhau do Marienbergu. Prvním krokem byla kompletní obnova sortimentu, ale moderně smýšlející vedení v letech 1998–1999 radikálně zrenovovalo výrobní prostředky novými technologiemi, bez nichž by výroba plastů nebyla možná. Počet zaměstnanců se zdvojnásobil (26 pracovních míst), podnik si vychovával vlastní nástrojaře a návrháře. Auhagen GmbH měl v té době výhradní postavení na trhu, protože byl de facto jediným dodavatelem produktů ve velikosti TT na území bývalé NDR.

Navzdory přírodě

Když se podnik vypořádával s politickými nepříjemnostmi, pustila se do něj příroda. Počasí v Krušných horách bylo značně vrtkavé a vše vyvrcholilo 5. července 1999. Rozvodněný potok Schlettenbach zaplavil 300 m² pozemků firmy a vážně poškodil výrobní haly. Voda zasáhla sklady materiálu i polotovarů, poškodila topná tělesa, výtahy, elektrické rozvody, došlo k úniku chladicích a servisních kapalin. Totální zkáze podlehl prostor o ploše 200 m². Co však bylo horší, zdemolován byl předváděcí sklad a prakticky celý firemní archiv. Pohromě unikl jenom sklad hotových výrobků.

Nastala mravenčí práce s obnovou a vedení prozíravě investovalo značné prostředky do protipovodňové ochrany. To se ukázalo jako nesmírně praktické řešení, protože když v prosinci 2002 dorazila do Marienbergu další velká voda, škody byly minimální. Už 10. října 1999 byl finančně dotažen do úspěšného konce nový projekt a Auhagen GmbH dostal povolení ke stavbě nové dvoupatrové budovy. Tento objekt o rozměrech 27 x 22 metrů byl dokončen 27. srpna 2000 a na slavnostní otevření bylo pozváno 7 000 hostů z Německa, ale i zahraničních účastníků.

Moderní věk

Pokrok kráčí mílovými kroky a firma Auhagen nezůstávala pozadu. V roce 2000 prezentuje na tradičním veletrhu hraček v Norimberku první modely navržené pomocí počítačového programu a zpracované na strojích CNC.

Probíhala také snaha zacelit rány způsobené dravou vodou, pokračovaly pokusy opět zkompletovat firemní archiv, k čemuž napomáhal i Sächsischen Wirtschaftsarchiv v Lipsku. Kulaté „padesátiny výroby tradičních modelů“ provázela velká expozice o historii podniku v marienberském sídle, kde v tu dobu pracovalo 24 zaměstnanců. Ostatně podnik se v té době plně spoléhá na své vlastní zdroje a pracovníky, kteří svou kvalifikaci nabyli právě v rámci firmy Auhagen GmbH.

Další velkolepá oslava zaměřená na 120. výročí existence Auhagen proběhla ve dnech 20. a 21. srpna 2005, provázela ji oslava s 5 000 hosty a prezentace v pořadu Eisenbahn-Romantik. Auhagen GmbH rovněž deklaruje, že produkce na rozdíl od některých dalších firem je ryze německá a veškeré služby nepřekročily rámec podniku v Marienberg-Hüttergrundu. Také materiální vybavení pochází výlučně z Německa nebo zemí EU.

Epilog

Když se v podniku slavilo 125. výročí, navázal Auhagen GmbH na myšlenku Gottfrieda Reichela a k 32 000 výtisků katalogů s firemními produkty přidává i DVD s profilovým filmem. Je také čas na srovnávání – první katalog v roce 1990 měl pouhých 8 stran, o dvacet let později už jich má 206. Rovněž se staví nová hala na ploše 300 m², jejíž vybudování je velmi rychlé – zaměstnanci v ní pracují už od srpna 2010. Tři měsíce předtím, 4. a 5. května, gratulovalo k výročí opět úctyhodných 7 000 hostů, kteří přijeli do stanice, pro niž mají mnozí familiérní název „Auhagen Bahnhof“. Ačkoliv v té době byla na trati Pockau – Marienberg výluka, vedení pro přítomné vyslalo zvláštní vlaky. V září téhož roku vydává podnik brožuru, v níž se podrobně zabývá další zajímavou novinkou, a to modulárním systémem vlastní výroby. Katalogy už atakují v počtu stran číslici 300. Auhagen pořádá i dny otevřených dveří, při nichž není výjimkou návštěva v počtu 5 000 lidí. Na závěr můžeme podotknout, že si Auhagen GmbH zakládá na skutečnosti, že prakticky sto procent jeho avizovaných výrobků je stále k dispozici.

Ukázka katalogu na rok 1957.